

GRAMSCIS ASKA

I

I en annan månad än maj hör den här orena
luften hemma, som den mörka, främmande
trädgården gör ännu mörkare eller bländar

med blinda ljussken . . . denna löddriga
himmel ovan gulbleka attikor
som i väldiga halvcirklar beslöjar

den vindlande Tibern, de turkosblå bergen
i Latium. En dödlig frid,
lika kärlekslös som våra öden, sprider

denna höstliga maj mellan gamla murar.
Häri vilar världens gråhet,
slutet av ett årtionde, under vilket

den djupa och barnsliga ansträngningen
att göra om livet framträder som avslutad
bland grushögarna; tystnad, murken och ofruktbar . . .

Du yngling från en maj månad, då
villfarelsen ännu var vid liv, en maj i Italien
som åtminstone tillförde livet glöd,

den mindre tanklösa och orent sunda hos våra
fäder – icke fader utan ödmjuk broder –
redan då gjorde din magra hand utkast till

det ideal som upplyser (men inte för oss :
du död och vi likaledes döda
med dig i den fuktiga trädgården)

denna tystnad. Du har inget annat val
(inser du det?) än att vila på denna
främmande plats, fortfarande landsförvisad.¹⁾

Du omges överallt av patricisk leda.
Då och då når dig de dämpade slagen
mot ett städ från verkstäderna

i Testaccio,²⁾ tystare mot aftonen :
under öppna, fallfärdiga skjul
nakna högar av bleckplåt, skrotupplag

– fräck och frimodig sjunger
en pojke vid slutet av sin arbetsdag
och regnet drar sina färde.

II

Mellan två världar det stillestånd,
i vilket vi inte är.
Val, hängivelser . . . annan klang

har de inte numera än den nobla och ömkliga
trädgårdens, där det kallsinniga sveket
som vingklippte livet vilar i sin död.

I sarkofagernas kretsar gör dessa profana
inskriptioner, ordkarga och
mäktiga, på gråa stenar inget annat

än visar profana människor de kvarvarandes
lott. Av hejdlösa passioner
brinner ännu oförfärat stoftet av

miljardärer från större nationer.
Här kretsar och försvinner nästan aldrig
ironin hos furstar, hos pederaster,

vars kroppar ligger kremerade i kringspridda
urnor och fortfarande är lika okyska.
Här vittnar dödens tystnad om den civila

tystnaden hos män som förblivit män,
om en leda som i Parkens leda diskret
förändras : och staden, som i sin likgiltighet

dömer honom till landsflykt bland kyffen
och kyrkor, är obarmhärtig i sin fromhet
och förlorar här sin glans. Ur den av bränn-

nässlor och ärtväxter täta myllan sträcker sig
några magra cypresser och denna svarta
fuktighet som fläckar murarna omkring

bleka buxbomskrumelurer, som kvällen
i sin klarhet utplånar till något
som liknar alger . . . Några tynande, luktlösa

örter och atmosfären djupnar i violett;
med en rysning av mynta eller vissnande hö,
föregången av dagens melankoli,

tillkännager natten sitt intåg,
en ängslan som långsamt slocknar.
Sträv till klimatet men desto ljuvare till

sin historia är marken inom dessa murar,
i vilken en annan jordmån träder fram,
denna fuktighet som påminner om

en annan fuktighet; och här ljuder
fromma åkallanden – välkända från bredd-
grader och horisonter, där engelska skogar

kröner insjöar spridda över himlen,
bland ängsmarker lika gröna som fosforbiljarder
eller smaragder: "And O ye Fountains . . ."

III

En röd halsduk av det slag som
partisanerna bar virad om halsen
och på den vaxartade marken

intill urnan två geranier, i annat rött.
Där är du, landsförvisad, och med en
elegans, hård och allt annat än katolsk,

ett namn bland döda främlingar:
Gramscis aska . . . Mellan hopp
och gammal misstro går jag fram till dig,

som råkat hamna här i denna smala
inhägnad, framför din grav,
inför din ande som har fått en plats

härnere bland dessa fria män. (Eller är den
något annat kanske, något mera hänryckt
och också mera anspråkslöst, en ynglings

rusiga symbios av kön och död . . .)
Och från detta land, där din
spänning aldrig fann någon vila,

känner jag hur fel – här i gravarnas
fredade hägn – och likaså hur rätt –
i vårt fredlösa öde –

du hade, när du skrev ned de storartade
sidorna dagarna innan du mördades.
För att vittna om den ännu inte

skingrade sådden från det forna väldet
finns dessa döda här, fastklamrade
vid en besittning som sträcker sin

vedervärdighet och sin storhet genom
århundraden: och därtill det dämpade,
rastlösa skälvandet från staden,

lika kvävt som smärtsamt – från ett
undergivet kvarter – för att vittna om slutet.
Och så jag själv . . . En stackars sate klädd

i kläder som de fattiga begapar i skylt-
fönstren, med deras grova glans,
och som har slagit ifrån sig smutsen från

de ensligaste gator, spårvagnarnas bänkar,
som fyller min dag med förvirring:
medan dessa fria dagar glesnar allt mer

för mig, i plågan att hålla mig vid liv,
och om jag råkar älska världen,
så är det inte av våldsam, naiv sensuell

kärlek så som jag, en förvirrad yngling,
hatade den en gång, i synnerhet om jag
en borgare sårades av något borgerligt ont.

Och nu när världen är kluven – och du med den –
förefaller den inte vara föremål för harm
och nästan mystiskt förakt, den del som har

makt därtill? Och likväl utan din stringens
uthärdar jag, därför att jag inte tar ställning.
Jag lever i att icke vilja

i en sjunkande efterkrigstid: älskande
den värld jag hatar – föraktfull
och förlorad i dess ömklighet –

av någon dunkel skam i samvetet . . .

IV

Skammen att motsäga mig själv, att vara
med dig och mot dig, med dig i hjärtat
i ljuset, mot dig i inälvornas mörker,

förrädare av mitt eget kött
– i tanke, i en skugga av handling –
vet jag mig vara fäst vid detta i drifternas,

i skönhetslidelsens hetta, och attraherad
av ett proletärt liv,
som härstammar från tiden före dig,

dess glädje är religion för mig, icke dess
tusenåriga kamp: dess natur, icke dess
samvete. Det är människans ursprungskraft

som går förlorad i samma ögonblick
som man ger nostalgins rus
ett poetiskt skimmer: och något annat

kan jag inte säga som inte är rättvist
men inte uppriktigt,
abstrakt kärlek, icke smärtsam sympati . . .

Fattig som de fattiga klamrar jag – som de –
mig fast vid förödmjukande förhoppningar,
för att leva slåss jag som de dag för dag.

Men i mitt tröstlösa tillstånd
som vanlottad äger jag:
och det är den mest hänförande av alla

borgerliga ägodelar, det mest absoluta tillståndet. Men såsom jag äger historien äger den också mig, jag upplyses därav,

men till vad gagn är ljuset?

V

Jag säger inte individen, den sensuella och sentimentala hettans gestalt . . .
Det har andra defekter, namnet och

dess fatala syndande är något annat . . .
Men prenatala brister är inbyggda däri såsom vanliga och såsom objektiv synd!

Fritagas kan inte de inre och yttre handlingar, som införlivar den med livet, av ingen av de

De inre och yttre handlingar, som införlivar den med livet, är inte immuna mot någon av de

religioner som i livet, dödens inteckning, har instiftats för att bedraga ljuset, för att ge

ljus åt bedrägligheten. Då hans stoft var avsett att begravas på Campo Verano, är hans kamp med dem katolsk :

jesuitiska de manier med vilka han bereder hjärtat, och ännu längre in :
hans samvete besitter biblisk list

och ironisk liberal hetta . . . och strävt ljus mellan ledan att vara provinsiell dandy och ha provinsiell hälsa . . . Ända

in i de bagateller på en djurisk botten, där Auktoritet och Anarki uppgår i varandra . . . Väl bevarad från oren dygd

och rusigt syndande till försvar för en besatthetens naivitet och med vilket samvete! Jaget lever :

jag, levande, gäckande livet med känslan i bröstet av ett liv som är smärtsam, våldsamt glömska . . . Å hur väl förstår jag inte,

stum i vindens bedrägliga sorl här i ett förstummat Rom, mellan tröttsamt förvirrade cypresser

här invid dig, en själ vars gravskrift lyder *Shelley* . . . Hur väl förstår jag inte känslornas virvel, den tillfällighet

(grek i patricierhjärtat, sommargäst
från Norden) som han uppslukades av
i det blinda himmelska i Tyrrenska sjön;

den köttsliga glädjen i äventyret,
skönheten och det okonstlade : där låg Italien
utsträckt såsom i buken på en väldig

cikada och spände ut vita havsstränder
här och där längs Latiums kust,
beslöjade av pinjeflockar i barock,

i blekgula gläntor med välluktande gräs,
där ynglingen från Ciociara sover
en goethedröm bland paltorna, med svullen lem . . .

I Maremma, dunkla, med förunderliga kanaler
fulla av pilgräs, där hasseln avtecknar
sin vithet längs boskapsstigar

som vallpojken ovetande kröner med ungdom.
Blinda dofter i Versilias kuperade landskap,
havet blint och uppruggat,

i fläckfri stuck, lätta intarsiaarbeten,
vid en alltigenom mänsklig påsktid
breder det ut glasartat blått över rosa . . .

innan det mörknar vid Cinquale
och slätas ut igen under
de förbrända Apuanska bergen.

Och kusten längre upp med rev och branter,
där allting tumlat över ända
såsom drabbade av en dofternas panik

längs hela den mjuka, stupande Rivieran,
där solen kämpar med havsbrisen för att
skänka högsta mildhet åt havets oljor . . .

Könets och ljusets ändlösa slaginstrument
dunkar av glädje runt omkring :
så invant är Italien att det inte darrar,

liksom dött i sitt liv : från hundratals
hamnar ropar varma ungdomar med svetten
sipprande i bruna ansikten namnet

på sin kamrat, och folket går längs kusten
i sina köksträdgårdar fulla av tistlar
vid smutsiga små stränder . . .

Skulle du be mig, du osmyckade döde,
att överge denna förtvivlans
lidelse att vara till i världen?

VI

Jag går min väg, jag lämnar dig i kvällen,
som även om den är dyster
faller ljuv över oss levande med vaxgult ljus,

som steltnar över kvarteret i halvdunkel.
Och skakar det. Gör det större, tommare omkring
och återuppväcker det längre bort

till ett konstlat liv, som skapar en
sträv och absolut konsert av spårvagnars
hesa gnissel och människorop på dialekt.

Och du känner hur hos dessa avlägsna
varelser, som skrattar och skriker
i livet, på sina fordon, i dessa

bedrövliga bostadsområden, där man
förbrukar tillvarons trolösa och flödande
gåva – det där livet bara är en rysning;

kroppslig, kollektiv närvaro;
du känner att varje sann religion saknas;
icke liv men överlevnad –

kanhända gladare än livet – liksom
hos ett djuriskt folk, i vars hemliga
orgasm det inte finns annan lidelse

än att bearbeta det dagliga :
undergiven hängivenhet, som får ett drag av fest
av det undergivna fördärvet. Där varje ideal

ter sig fåfängt – i detta historiens tomrum,
i denna surrande intervall, där livet tiger –
desto mer påtaglig

är den sagolika, förbrända, nästan
alexandrinska sensualitet, som mönjar allt
och tänder i orenhet, när någonting

rasar samman här i världen och folk
släpar sig fram i halvdager, in på tomma
piazzor, på deprimerande verkstäder . . .

Nu tänds ljusen i stjärnbilder längs
Via Zabaglia, Via Franklin, hela
Testaccio, som ligger kalt vid sitt

stora smutsiga berg, gatorna längs Tibern,
den mörka avgrunden på andra sidan floden,
som Monteverde packar samman eller

osynlig låter gå upp i rök på himlen.
Diadem av ljus som skimrande försvinner,
kalla av en ödslighet som havets . . .

Det är kort före aftonmålet, då och då
skymtar en buss i kvarteret med en klunga
arbetare i dörrarna, och militärer går

i grupper utan brådska upp mot berget,
som mellan unken, ditschaktad jord
och torra högar av skräp i skuggan döljer

glädjeflickornas krypin. Fulla av
förtrytelse väntar de vid Venus'
soptipp: och inte långt därifrån

i små svartbyggen längs foten av berget
eller mitt bland utslungade hyreshus leker pojkar
lätta som tygtrasor i den inte längre kyliga

vårbrisen. Brinnande av ungdomlig
obetänksamhet i denna majkväll i Rom
visslar mörka ynglingar längs trottoarerna

denna härliga afton; och plötsligt
rasslar fällgallren ner
framför garagen, till oförställd glädje,

om mörkret har gjort kvällen klar och ren
och mitt på Piazza Testaccio
faller vinden in bland platanerna med ett skalv

– stormen lik men mild, även om den sveper längs
stensättningen kring Slakthuset och suger i sig
skämt blod bland stenarna, där och överallt

som misär och avfallstanken hopas.
Ett enda sorl är livet och de som har gått vilse
förlorar det med jämnmod,

om de har hjärtat fullt: de njuter av kvällen
i sitt elände: och mäktig i dem,
de vapenlösa, genom dem pånyttföds myten . . .

Men jag, medveten i hjärtat precis som en
som endast har liv i historien –
ska jag någonsin mer kunna verka med ren lidelse,

om jag vet att vår historia är till ända?

1954